

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دانشگاه شاهرود

دانشکده علوم انسانی

گروه حقوق

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A) حقوق خصوصی

عنوان:

تحلیل وضعیت ازدواج سرپرست با فرزند خوانده در حقوق ایران و فقه امامیه

استاد راهنما:

دکتر عباس محمدی

استاد مشاور:

دکتر ابوالقاسم خدادی

دانشجو:

مرضیه باغانی

بهمن ۱۳۹۴

شماره: تاریخ:	اظهارنامه دانشجو	 دانشگاه شاهد
------------------	------------------	---

اینجانب **موسوم به نام** دانشجوی کارشناسی ارشد رشته / دکتری رشته **.....** گرایش **.....** دانشکده **.....** دانشگاه شاهد، گواهی می‌دهم که تخصصی **.....** گرایش **.....** دانشکده **.....** دانشگاه شاهد، گواهی می‌دهم که پایان نامه / رساله تدوین شده حاضر با عنوان: "**.....**" توسط شخص اینجانب انجام و صحت و اصالت مطالب تدوین شده در آن، مورد تأیید است و چنان چه هر زمان، دانشگاه کسب اطلاع کند که گزارش پایان نامه / رساله حاضر صحت و اصالت لازم را نداشته، دانشگاه حق دارد، مدرک تحصیلی اینجانب را مسترد و ابطال نماید؛ همچنین اعلام می‌دارد در صورت بهره‌گیری از منابع مختلف شامل: گزارش‌های تحقیقاتی، رساله، پایان‌نامه، کتاب، مقالات تخصصی و غیره، به منبع مورد استفاده و پدید آورنده آن به طور دقیق ارجاع داده شده و نیز مطالب مندرج در پایان نامه / رساله حاضر تاکنون برای دریافت هیچ نوع مدرک یا امتیازی توسط اینجانب و یا سایر افراد به هیچ کجا ارائه نشده است. در تدوین متن پایان نامه / رساله حاضر، چارچوب (فرمت) مصوب تدوین گزارش-های پژوهشی تحصیلات تکمیلی دانشگاه شاهد به طور کامل مراعات شده و نهایتاً این که، کلیه حقوق مادی ناشی از گزارش پایان نامه / رساله حاضر، متعلق به دانشگاه شاهد می‌باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو (دست‌نویس): **.....**

امضاء دانشجو: **.....**
تاریخ: **.....**

بسمه تعالی

دانشگاه شهید
معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی
دفتر تحصیلات تکمیلی

تاریخ:.....

صور تجلسه دفاع پایان نامه کارشناسی ارشد

جلسه دفاع پایان نامه خانم مرضیه باغانی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته حقوق خصوصی به شماره دانشجویی ۹۴۷۵۶۱۵۰۱ به ارزش ۴ واحد، رأس ساعت ۱۰ صبح، روز یکشنبه، مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۷ در محل آمفی تاتر دانشکده علوم انسانی دانشگاه شامد،
تحت عنوان:

" تحلیل وضعیت ازدواج سرپرست با فرزند خوانده در حقوق ایران و فقه امامیه "

تشکیل گردید.

کمیته داوری پایان نامه کارشناسی ارشد پس از استماع دفاعیات و طرح پرسش های لازم در زمینه علمی و تحقیقاتی مرتبط با پایان نامه نامبرده، ارزشیابی نهایی خود را به شرح ذیل، اعلام نمودند:
پایان نامه نامبرده با نمره ۱۸/۲۵ (به عدد) و ... (به حروف) و با درجه ... مورد تایید قرار گرفت / نگرفت.

اعضای کمیته داوری پایان نامه کارشناسی ارشد	نام و نام خانوادگی	مرتبۀ علمی	نام دانشگاه	امضاء
استاد راهنمای اول	دکتر عباس محمدی			
استاد راهنمای دوم (در صورت وجود)				
استاد مشاور اول	دکتر ابوالقاسم خدادادی			
استاد مشاور دوم (در صورت وجود)				
داور داخلی	دکتر سید محسن سادات اخوی			
داور خارجی	دکتر محمد شاه محمدی			
نمایندۀ تحصیلات تکمیلی (بدون نمره)	دکتر غفار برج ساز			

توضیحات ناظر تحصیلات تکمیلی:

- نیاز به اصلاح داور
-
-
-

نام و نام خانوادگی ناظر تحصیلات تکمیلی:
تاریخ: ۹۴/۱۰/۲۷
امضاء:

تقدیم به مادر و پدر عزیزم

که همیشه با مهر، مشوقم بودند

و

همسر مهربانم که سایه ی محبت و آرامشش دلیل لحظه های ناب من است .

با سپاس فراوان از:

استاد راهنمای گرانقدر جناب آقای دکتر عباس محمدی برای راهنمایی های دلسوزانه و صبورانه ایشان در

طول تدوین پایان نامه

و استاد بزرگوارم جناب دکتر ابوالقاسم خدای، مشاور و مدیرگروه محترم حقوق

چکیده

فرزند خواندگی از زمان های قدیم تا به امروز برای استحکام و گرمی بخشیدن به کانون خانواده‌های بدون اولاد و سالم‌سازی جامعه و رفع مشکلات روحی اطفال بدون سرپرست و کاستن ناهنجاری‌های روانی زن و شوهری که از نعمت فرزنددار شدن محروم هستند نقش و فایده چشمگیری داشته و از بار مسئولیت دولت نیز می‌کاهد.

با تصویب قانون «حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست»، و با عنایت به تبصره ماده ۲۶ این قانون که مقرر می‌دارد ازدواج چه در زمان حضانت و چه بعد از آن بین سرپرست و فرزندخوانده ممنوع است مگر اینکه دادگاه صالح پس از اخذ نظر مشورتی سازمان، این امر را به مصلحت فرزندخوانده تشخیص دهد. " موضوع ازدواج فرزندخوانده با سرپرست به یکی از موضوعات پر بحث در محافل علمی و یک دغدغه اجتماعی در حد گسترده تبدیل شد لذا در پژوهش حاضر ابتدا مفهوم و سابقه تاریخی و شرایط و آثار فرزندخواندگی در فقه امامیه و حقوق ایران مورد بررسی قرار گرفته است. در قسمت بعدی رویکرد فقه امامیه نسبت به نهاد فرزندخواندگی تشریح و سپس موضع گیری حقوقدانان نسبت به این موضوع تبیین شده است. در پایان نیز پیشنهادهایی برای برون رفت از برخی دغدغه های به وجود آمده، ارائه شده است.

کلید واژگان: فرزندخوانده، ازدواج، سرپرست، قانونگذار، مصلحت

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۱	الف) بیان مساله
۳	ب) اهمیت و ضرورت تحقیق
۴	ج) هدف های تحقیق
۵	د) فرضیه ها و سؤال های تحقیق
۶	ه) مبانی نظری و پیشینه تحقیق
۸	و) جامعه آماری
۹	ز) ابزار تحقیق
۹	چ) شیوه انجام تحقیق
۹	ح) شیوه تحلیل داده ها
۹	ط) ساختار و سازماندهی فصول تحقیق
۱۰	بخش اول- موضوع شناسی
۱۱	فصل اول - مفهوم ، سابقه تاریخی و مبانی و ماهیت حقوقی فرزند خواندگی
۱۱	مبحث اول- مفهوم فرزند خواندگی
۱۱	گفتار اول- فرزند خواندگی در لغت
۱۲	گفتار دوم- فرزند خواندگی در اصطلاح
۱۳	مبحث دوم- سابقه تاریخی فرزندخواندگی
۱۳	گفتار اول- فرزند خواندگی پیش از اسلام
۱۳	۱- گذشته دور
۱۴	۲- روم باستان
۱۵	۳- آیین مسیحیت

۱۷	۴- ایران عهد باستان
۱۸	۵- شبه جزیره عربستان
۱۹	گفتار دوم- فرزندخواندگی بعد از ظهور اسلام
۲۰	مبحث سوم- مبانی فرزندخواندگی
۲۲	گفتار اول - بررسی مشروعیت فرزند خواندگی در اسلام
۲۱	۱- بیان مساله
۲۵	۲- بیان نظریه ها
۲۶	۲- ۱- عدم مشروعیت فرزند خواندگی
۲۷	۲- ۱- ۱- تحلیل نظریه
۲۸	۲- ۱- ۲- لقیط
۳۰	۲- ۲- مشروعیت فرزند خواندگی
۳۱	گفتار دوم- فرزند خواندگی از دیدگاه حقوق موضوعه ایران
۳۳	مبحث چهارم- ماهیت فرزند خواندگی
۳۳	۱- ماهیت ایقایی
۳۴	۲- ماهیت عقدی
۳۴	۳- واگذاری قانونی
۳۵	فصل دوم - شرایط فرزندخواندگی
۳۵	مبحث اول- شرایط سرپرست
۳۶	۱ وضعیت تاهل
۳۷	۲ سن لازم
۳۸	۳ انقضای پنج سال از تاریخ ازدواج
۳۸	۴ داشتن تابعیت ایرانی
۳۹	۵ تراضی زوجین سرپرست
۴۰	۶ تقید به واجبات و ترک محرمات
۴۰	۷ عدم محکومیت جزایی مؤثر

۴۰	۸ تمکن مالی
۴۲	۹ عدم حجر
۴۳	۱۰ سلامت جسمی و روانی لازم و توانایی عملی برای نگهداری و تربیت کودکان و نوجوانان تحت سرپرستی
۴۳	۱۱ عدم اعتیاد به مواد مخدر، مواد روانگردان و الکل
۴۳	۱۲ صلاحیت اخلاقی
۴۴	۱۳ عدم ابتلاء به بیماری های واگیر و یا صعب العلاج
۴۵	۱۴ اعتقاد به یکی از ادیان مصرح در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۴۵	مبحث دوم- شرایط فرزند خوانده
۴۵	۱ شرط سنی
۴۶	۲ ناشناس بودن خانواده کودک
۴۶	فصل سوم - آثار و احکام فرزند خواندگی
۴۷	۱ حضانت
۴۷	۲ نفقه
۵۰	۳ ارث
۵۱	۳-۱ - دلایل عدم توارث میان سرپرست و فرزند خوانده
۵۴	۳ - ۲ - تحلیل موضوع
۵۴	۳ - ۳ - ارایه راهکارهای فقهی
۵۵	۴ تسری نام خانوادگی
۵۷	بخش دوم - ازدواج سرپرست با فرزندخوانده
۵۸	فصل اول - ازدواج فرزندخوانده با سرپرست در فقه امامیه
۵۸	مبحث اول - از دیدگاه قرآن
۵۸	۱ - آیه چهارم سوره احزاب
۵۹	۲ - آیه پنجم سوره احزاب
۵۹	۳ - آیه سی و هفتم سوره احزاب
۶۱	۴ - آیه چهلم سوره احزاب
۶۳	۵ - آیه بیست و سه سوره نسا

۶۴	۵- ۱- حرمت به واسطه نسب
۶۴	۵-۲- ربیبه
۶۷	مبحث دوم - از منظر روایات
۷۱	مبحث سوم- فتاوی فقها
۷۱	گفتار اول - حرمت نکاح
۷۴	گفتار دوم - عدم جواز نکاح
۷۵	گفتار سوم - کراهت نکاح
۷۷	مبحث چهارم - راه های محرمیت
۷۶	گفتار اول - محرمیت از راه صیغه نکاح
۸۰	گفتار دوم - محرمیت از راه رضاع
۸۳	گفتار سوم - فتاوی فقهای معاصر
۸۴	فصل دوم - ازدواج فرزندخوانده با سرپرست در حقوق موضوعه
۸۴	مبحث اول- سابقه قانونی موضوع
۸۶	مبحث دوم- تحلیل حقوقدانان در خصوص ازدواج سرپرست با فرزندخوانده
۸۶	گفتار اول - تحلیل موافقین ازدواج سرپرست با فرزندخوانده
۸۷	۱- پاسخ مشروع به نیاز طبیعی بشر
۸۷	۲ - جلوگیری از امکان سوء استفاده
۸۸	۳- محصور بودن موارد موانع نکاح
۸۹	۴- وجود وضع خاص
۹۰	۵- فلسفه ی جعل احکام
۹۰	عدم مغایرت و مخالفت با موازین شرع
۹۳	گفتار دوم- تحلیل مخالفین ازدواج سرپرست با فرزندخوانده
۹۳	
۹۵	۱- عدم ضرورت وضع مقررہ ی قانونی
۹۸	۲- موارد حکم حکومتی
۹۹	۳- مقدم بودن عرف
۱۰۰	۴- مغایرت با اخلاق حاکم بر خانواده

۱۰۰	۵-سلب آزادی
۱۰۱	۶-عدم وجود مصلحت
۱۰۲	پیشنهاد
۱۰۳	نتیجه گیری
۱۰۵	فهرست منابع

الف) بیان مساله

فرزند خواندگی در شرایط کنونی جوامع امروزی برای استحکام و گرمی بخشیدن به کانون خانواده‌های بدون اولاد و سالم‌سازی جامعه و رفع مشکلات روحی اطفال بدون سرپرست و کاستن ناهنجاری‌های روانی زن و شوهری که از نعمت فرزنددار شدن محروم هستند نقش و فایده چشمگیری دارد و از بار مسئولیت دولت نیز می‌کاهد (رزاقی، 1385، ص ۱۲).

به همین دلیل بسیاری از متفکرین و روانشناسان، خانواده را بهترین محیط برای رشد جسم و روح اطفال می‌دانند که این امر مورد توجه اسلام نیز قرار گرفته و توصیه اکید دارد که اطفال بی سرپرست در خانواده‌ها رشد کنند و با آنها با محبت رفتار شود. لذا فرزندخواندگی بهترین وسیله‌ای است که از زمان‌های قدیم تا به امروز برای کمک به اطفال بی سرپرست و بی خانواده و همچنین برای جبران محرومیت داشتن فرزند مورد استفاده قرار می‌گرفته است (عالمی طامه، ۱۳۹۱، ص ۵۰).

اهمیت بحث فرزندخواندگی و سرپرستی از نظر مقنن نیز به حدی بود که با تصویب قانون حمایت از کودکان بی سرپرست و بدسرپرست مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ و بعد از آن تصویب قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست مصوب سال ۱۳۹۲ در جهت قانونمند کردن نظام فرزندخواندگی، تسهیل روند آن و حفظ حقوق و مصلحت کودکان بی سرپرست گام‌های ارزشمندی برداشته است اما در قانون ۱۳۹۲ تبصره ای به چشم می‌خورد که به نظر می‌رسد با روح حاکم بر قانون حمایت از کودکان بی سرپرست و بدسرپرست در تعارض است.

این تبصره مقرر می دارد؛ " ازدواج چه در زمان حضانت و چه بعد از آن بین سرپرست و فرزندخوانده ممنوع است مگر اینکه دادگاه صالح پس از اخذ نظر مشورتی سازمان، این امر را به مصلحت فرزندخوانده تشخیص دهد.^۱ "

در اینجا این سؤال مطرح می شود که هرگاه زن و شوهری، سرپرستی کودکی را قبول کنند، آن فرزند خوانده را می توان در حکم فرزند واقعی دانست و او را از آثار حقوقی فرزند واقعی متمتع ساخت؟ بویژه در مبحث نکاح، باتوجه به اینکه در فقه و شرع منعی برای ازدواج سرپرست با فرزندخوانده وجود ندارد (طوسی، ۱۴۰۷ ه.ق، ص ۱۵۰) آیا از دید عرف به عنوان یکی از منابع حقوق می توان به جواز این نکاح قائل بود؟ و یا اینکه باید مانند تبصره ماده ی ۲۶ قانون حمایت از حقوق کودکان بی سرپرست و بد سرپرست اصل را بر ممنوعیت نکاح سرپرست با فرزند خوانده قرارداد و جواز آن را مقید به صلاحدید دادگاه کرد؟ سوال دیگر این است که ضمانت اجرای ازدواجی که بدون رجوع به دادگاه و اخذ نظر مشورتی از سازمان روی میدهد با توجه به قانون چیست؟

بنابراین در این پژوهش سعی بر این است که در راستای پاسخ به مسائل و سوالات مذکور، رفع ابهامات موجود در قانون و روشن شدن جایگاه عرف و بایدها و نبایدهای اجتماعی در نهاد فرزند خواندگی، احکام و آثار نهاد فرزند خواندگی را با توجه به فقه امامیه و حقوق ایران مورد بررسی و تحلیل قرار دهیم.

۱ - تبصره ماده ی ۲۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست مصوب ۱۳۹۲

ب) اهمیت و ضرورت تحقیق:

فرزند خواندگی یک نهاد قانونی است که به موجب آن رابطه‌ی خاصی بین فرزند خوانده و سرپرست بوجود می‌آید. کودک بی سرپرست به خانواده سپرده می‌شود تا در محیطی مشابه خانواده طبیعی خود پرورش یابد و به روابط پاک و همبستگی افراد یک خانواده که به دور از زشتی‌ها و هوسبازی باشد، آشنا شود و در سایه چنین تربیتی پرورش یابد. حال آنکه تصریح به جواز ازدواج سرپرست با فرزندخوانده مغایر با هدف قانونگذار از تاسیس نظام فرزند خواندگی است. بعلاوه بیان این موضوع سبب خدشه‌دار شدن رابطه پدر فرزندی و مادر فرزندی و تحکیم بنیاد خانواده می‌شود و زمینه را برای سوء استفاده برخی افراد از این موضوع فراهم می‌کند. قانون حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست مصوب ۱۳۹۲ با هدف توسعه و گسترش نهاد فرزند خواندگی، تصویب شده است؛ اما به نظر می‌رسد تصویب تبصره‌ی ماده‌ی ۲۶ این قانون با هدف از تصویب این قانون در تعارض است، و موجب کاهش تمایل خانواده‌ها به سرپرستی کودکان بی سرپرست می‌شود. و همانطور که میدانیم در قرآن که نخستین و مهم‌ترین منبع فقه و حقوق است، اخلاق بر قانون حاکم است، روح و رسالت کلی قرآن، تحکیم مبانی اخلاق در جامعه می‌باشد. اگر در جامعه‌ی اخلاق وجود نداشته باشد، هر چند آن جامعه، قانونمدار باشد اما کنترل آن جامعه قانونی منهای اخلاق بسیار سخت است.

به همین دلیل از یک سو اگر بین فرزندخوانده و سرپرستان قائل به حرمت در امر نکاح باشیم، ممکن است زمینه گسترش وسوسه‌های غیراخلاقی و هوسبازی فراهم شود و نهاد فرزندخواندگی از هدف اصلی و انسانی فاصله گرفته و محل مقدس و معبد تربیت و آموزش اطفال بی سرپرست به مکان سوءاستفاده جنسی تبدیل گردد و از نظر اخلاقی و نظم اجتماعی نیز پذیرفته نیست که پدرخوانده یا مادرخوانده با کسی ازدواج کند که

در شناسنامه وی و همچنین در اسناد سجلی احوال، فرزند او معرفی شده است و اگر این حرمت شکسته شود، به فرض که ازدواج صورت نگیرد، فساد اخلاقی پنهانی خطرناکی شیوع خواهد یافت که اساس جامعه را متزلزل خواهد کرد. چنان‌که در خانواده‌های طبیعی نیز یکی از دلایل ممنوع بودن نکاح با محارم، همین ملاحظات اخلاقی است.

از سوی دیگر؛ در فقه معنی برای ازدواج سرپرست با فرزندخوانده وجود ندارد زیرا فرزندخوانده فرزند واقعی سرپرست نمی‌باشد و ممنوع بودن نکاح اشخاص با یکدیگر از امور استثنایی است که به آداب و رسوم اجتماعی و سنت‌های مذهبی ارتباط نزدیک دارد و به دشواری می‌توان موارد آن را توسعه داد، همانطور که می‌دانیم دعاوی مربوط به نکاح و طلاق در صلاحیت محاکم شرع است و همین امر مانع از باطل شناختن نکاحی می‌شود که از نظر مذهبی نافذ است. پس چگونه دادگاه می‌تواند امر حادثی مانند فرزندخواندگی را از موانع نکاح شمرده و آزادی اشخاص را سلب کند.

بنابراین باتوجه به موارد ذکر شده تبیین وضعیت ازدواج سرپرست با فرزند خوانده در حقوق کنونی ایران و فقه امامیه از اهمیت بسزایی برخوردار است.

ج) هدف های تحقیق :

هدف کلی

تبیین وضعیت ازدواج سرپرست با فرزند خوانده در حقوق ایران و فقه امامیه

اهداف جزئی

۱- تبیین رابطه ی حقوقی حاکم بر روابط سرپرست با فرزند خوانده در حقوق ایران

۲- بررسی آثار فقهی حاکم بر رابطه ی سرپرست و فرزندخوانده در فقه امامیه

۳- بررسی ضمانت اجرای ازدواجی که با فرزند خوانده بدون رجوع به دادگاه و اخذ نظر مشورتی از سازمان روی می‌دهد و بررسی مفهوم مصلحتی که در تبصره ماده ی ۲۶ به آن استناد شده است.

د) فرضیه ها یا سؤال های تحقیق :

سؤال اصلی

۱- ازدواج سرپرست با فرزند خوانده در حقوق ایران و فقه امامیه چگونه تبیین شده است؟

سؤالات فرعی

۱- فرزندخواندگی تنها سرپرستی است یا فرزند خوانده را می توان در حکم فرزند واقعی دانست و او را از آثار حقوقی فرزند واقعی متمتع ساخت؟

۲- مبانی و آثار سرپرستی از کودکان بی سرپرست با توجه به قانون و فقه امامیه چیست؟

۳- ضمانت اجرای تبصره ی ماده ی ۲۶ قانون حمایت از حقوق کودکان بی سرپرست و بدسرپرست چیست؟

آیا این تبصره ضمانت اجرایی چون بطلان نکاح دارد؟

ه) مبانی نظری و پیشینه تحقیق :

مبانی نظری

این تأسیس حقوقی، در ماده واحده اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه مصوب ۱۳۱۲، در مورد ایرانیان غیر شیعه مورد شناسایی قرار گرفته است. قانونگذار ایران در سال ۱۳۵۴ با اقتباس از قانون "فرزندخواندگی" در حقوق کشورهای اروپایی بخصوص کشور فرانسه، قانونی را در تاریخ ۲۴ فروردین ۱۳۵۴ به تصویب رساند. در هردو قانون اشاره ای به ازدواج سرپرست با فرزند خوانده نشده است و قانون گذار این بحث را مسکوت گذاشته است. از تصویب قانون ۵۴ تا کنون نیز تنها ۳ مورد ازدواج سرپرست با فرزند خوانده به ثبت رسیده است.

در تبصره ی ماده ی ۲۶ قانون کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست ۱۳۹۲ قانون گذار این امر مسکوت را مورد توجه قرار داده و بیان می کند: ازدواج چه در زمان حضانت و چه بعد از آن بین سرپرست و فرزندخوانده ممنوع است مگر اینکه دادگاه صالح پس از اخذ نظر مشورتی سازمان، این امر را به مصلحت فرزندخوانده تشخیص دهد.

در فقه نیز مواردی مشابه با موضوع از دواج با فرزند خوانده به چشم می خورد که در برخی موارد حکم به بطلان و در برخی موارد کراهت شدید آن بیان شده است؛ صاحب وسایل الشیعه، بانی در مورد کراهت ازدواج قابله با مولود باز کرده و هشت روایت در آن آورده است. در اولین روایت این باب از امام محمد باقر (علیه السلام) در این مورد سوال می شود که حضرت فرمود: «لا!» و سپس گفته شد که با دختر او نیز نباید ازدواج کند.

تحلیل ایشان این است که این قابله در فقه، به منزله ی مادر است. گفته نمی شود که همه احکام در رابطه با مادر را دارد اما به منزله ی مادر است، همانطور که یکی از احکام روشن این است که انسان نمی تواند با مادر خود ازدواج کند، با قابله ای که به منزله مادر اوست نیز نمی تواند ازدواج کند. شیخ طوسی این روایت را حمل بر کراهت این ازدواج کرده است، البته دو قید دارد. بسیاری از فقها معتقدند در جایی که قابله، تنها بچه را به دنیا آورده باشد کراهت ندارد اما اگر او را تربیت نیز کرده باشد، کراهت، آن هم شدیدتر دارد.

او بر لزوم توجه به نکته مطرح شده در روایات و فقه یعنی در صورتی که زنی، کودکی را در تربیت خود قرار داد و بزرگ کرد، اسلام برای ازدواج او با آن کودک، کراهت شدیدتر قایل است، تاکید کرد و گفت: در پاسخ به چرایی این مساله در اسلام باید توضیح داد برای اینکه تنها در موارد نادری، ممکن است ازدواج این کودک با او، مصلحت باشد بنابراین اسلام، راه را به طور کلی نبسته است و برای آن کراهت و نه حرمت را در نظر می گیرد.

در مورد ازدواج با فرزند خوانده نیز می توان به مبنای این مواد اشاره کرد و حکم قضیه را استنباط کرد. فرزندخواندگی نهادی است که به اشکال گوناگون، در بین جوامع و تمدنهای متنوع تاریخی، نسبتاً سابقه طولانی دارد. محققان برای پیدایش آن علل متفاوتی ذکر کرده اند. بیشتر پژوهشگران بر این عقیده اند که فرزندخواندگی، ریشه در نیاز نظامی و اقتصادی داشته و گاهی عوامل روحی و معنوی یا عاطفی موجب پیدایش آن شده است؛ در حال حاضر نیز این نهاد براساس نیازهای معنوی خانواده و کودک بدون سرپرست استوار است.

پیشینه تحقیق

در مورد بحث فرزند خواندگی و سرپرستی در کتاب های حقوقی مرتبط با حوزه خانواده مطالبی آورده شده و همچنین پژوهش هایی در این مورد صورت گرفته از جمله: پایان نامه کارشناسی ارشد آقای محمد رضا خادمی (۱۳۹۱) تحت عنوان "فرزند خواندگی در حقوق ایران، فرانسه و هند"، کتاب "اشخاص و محجورین" دکتر سید حسین صفایی و دکتر سید مرتضی قاسم زاده (۱۳۸۷)، کتاب "مختصر حقوق خانواده" دکتر سید حسین صفایی و دکتر اسدا... امامی (۱۳۸۹) و کتاب "حقوق مدنی (خانواده)" دکتر کاتوزیان (۱۳۸۹) و همچنین کتاب "حقوق خانواده" دکتر محمد روشن (۱۳۹۱).

در مورد موضوع ازدواج سرپرست با فرزندخوانده تا کنون پژوهشی صورت نگرفته است و بدلیل مسکوت ماندن این موضوع در قانون ۱۳۵۳ مورد توجه حقوقدانان و صاحب نظران قرار نگرفته است. اما با تصویب تبصره ماده ی ۲۶ قانون حمایت از کودکان بی سرپرست و بد سرپرست ۱۳۹۲ (ازدواج چه در زمان حضانت و چه بعد از آن بین سرپرست و فرزندخوانده ممنوع است مگر اینکه دادگاه صالح پس از اخذ نظر مشورتی سازمان، این امر را به مصلحت فرزندخوانده تشخیص دهد.)، این موضوع در چند ماه گذشته به یکی از بحث های داغ مجامع علمی مبدل شده است و اکنون جای خالی پژوهشی درخور در حوزه ی فرزندخواندگی با محوریت تبصره ی ماده ی ۲۶ قانون حمایت از کودکان بی سرپرست و بد سرپرست ۱۳۹۲ نمایان است.

(و) جامعه آماری

جامعه ی آماری شامل، کتاب، پایان نامه، مقاله، منابع الکترونیک و ... می باشد.